

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1928 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner med förslag till lag angående slakt av husdjur.

Första lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft fyra inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner med förslag till lag angående slakt av husdjur, nämligen

inom *första* kammaren:

nr 36 av herr *Holmgren m. fl.*; samt

inom *andra* kammaren:

nr 118 av herr *Hansson* i Trollhättan *m. fl.*;

nr 195 av herr *Bergström* i Bäckland och

nr 293 av herr *Bodén*.

Då yrkandena i samtliga motioner innebära, att det av Kungl. Maj:t för 1927 års riksdag med proposition nr 85 framlagda förslaget i ämnet med vissa ändringar måtte av riksdagen antagas, får utskottet före redogörelsen för dessa ändringsförslag återgiva Kungl. Maj:ts förslag till slaktlag. Detta var av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

L a g

angående slakt av husdjur.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid slakt av husdjur skall omedelbart före blodets avtappande djuret bedövas. Utan föregående bedövning må dock fjäderfä och kaniner avlivas därigenom att huvudet hastigt skiljes från kroppen.

2 §.

Ej må vid slakt någon, som icke fyllt aderton år, verkställa bedövning, ej heller avtappa blodet eller eljest avliva djuret, med mindre det sker under upp-

sikt av någon äldre; och åligger denne tillse att de med avseende å slak gällande föreskrifter bliva iakttagna.

3 §.

Bör till följd av sjukdom eller olycksfall djur utan uppskov nedslaktas, må slakten äga rum utan iakttagande av vad i 1 eller 2 § sägs.

4 §.

När särskilda omständigheter därtill föranleda, må med Konungens tillstånd och enligt de föreskrifter Konungen meddelar vid viss slakteriinnrättning slakt verkställas utan iakttagande av vad i 1 § är stadgat.

5 §.

Verkställes slakt för annans räkning, åligger den, för vars räkning slakten utföres, eller, där han ej är tillstädes, den, som därvid företräder honom, tillse att de med avseende å slakten gällande föreskrifter bliva iakttagna. Är skälig anledning antaga att sådan tillsyn icke erfordras, äger vad nu sagts dock ej tillämpning.

6 §.

Överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av föreskrift, som utfärdats jämlikt 4 §, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor, där ej å förseelsen följer straff enligt allmänna strafflagen.

7 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelse, som i 6 § sägs.

8 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928, dock skall, såvitt angår slakt av ren, lagen tillämpas först från den dag Konungen bestämmer.

I *samtliga* motioner föreslås den ändringen i Kungl. Maj:ts fjolårsförslag, att 4 § måtte ur lagförslaget uteslutas och de formella jämkningar vidtagas, som därigenom bliva nödvändiga.

I motionerna *I: 36* och *II: 195* hemställas därjämte om sådan ändring av 1 §, att däri stadgat undantag från regeln om bedövningstvång vid avlivande av fjäderfå och kaniner skall gälla, allenast om huvudet hastigt *avhugges*.

Tiden för lagens ikraftträdande föreslås i motionen *II: 195* till den 1 januari 1929.

I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Beträffande behandlingen vid 1927 års riksdag av frågan om slaktlag får utskottet erinra, att i anledning av propositionen väcktes fyra motioner, nämligen I: 192 och 203 samt II: 284 och 289. Utskottet avgav utlåtande nr 31, däri utskottet avstyrkte propositionen och framlade ett förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen (djurplägeriparagrafen). Vid ärendets behandling i kamrarna — se prot. I: 26 s. 14 ff. och II: 28 s. 17 ff. — antog första kammaren Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, medan andra kammaren godkände nämnda förslag med uteslutande av 4 § samt med de ändringar, som därav betingades. Med anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut anmälde utskottet i memorial nr 38, att utskottet funnit besluten vara av beskaffenhet att icke kunna sammanjämkas. Efter debatter i båda kamrarna — se prot. I: 29 s. 66 ff. och II: 31 s. 85 ff. — visade första kammaren memorial åter till utskottet. varemot andra kammaren lade memorialet till handlingarna. Sedan utskottet i memorial nr 43 hemställt till första kammaren att fatta beslut rörande utskottets memorial nr 38, lade även första kammaren sistnämnda memorial till handlingarna.

Kort redogörelse för frågans behandling vid 1927 års riksdag.

Förutom den redogörelse för frågans behandling vid 1927 års riksdag, som utskottet nu i korthet lämnat, får utskottet något utförligare beröra vad som i ärendet förekom angående behovet av lagbestämmelser i ämnet samt den av Kungl. Maj:t föreslagna dispensrätten. I förstnämnda hänseende yttrade fördragande *departementschefen* vid ärendets anmälan för Kungl. Maj:t den 11 januari 1927 bland annat:

Behovet av lagbestämmelser i ämnet.

Väl står det utom varje tvekan, att den ihärdiga upplysningsverksamhet, som sedan åratals bedrivits av frivilliga krafter i djurskyddsarbetets tjänst, på de flesta håll i vårt land vunnit avgjord framgång. På denna väg hava slaktsätt, som kännetecknats av grymhet och råhet, i stor utsträckning undanträngts. I folkmedvetandet har förpliktelsen till god behandling av djuren otvivelaktigt alltmer erhållit insteg; ett erkännande härav ligger även i de tid efter annan skärpta straffbestämmelser mot djurplägeri, vilka upptagits i vår lagstiftning. Men knappast synes det göra till fyllest att härutinnan helt lita till verkan av fortsatt upplysning. Utredningen ger efter min uppfattning tydligt vid handen, att mångenstädes ännu förekommer slakt under former, vilka det måste vara angeläget att förhindra. Där dylika slaktsätt icke innebära straffbart djurplägeri — och i allmänhet torde en tillämpning av 18 kap. 16 § strafflagen vara utesluten — erbjuder gällande lagstiftning icke något medel till deras beivrande.

Vid förslagets granskning i *lagrådet* yttrade *en ledamot*:

Strafflagens djurplägeriparagraf avser enligt sin lydelse och mening all sådan behandling av djur som innefattar uppenbar grymhet. Det är sålunda otvivelaktigt, och förutsättes även i förslaget, att paragrafen sträcker sig jämväl till uppenbar grymhet vid slakt. Vad såsom sådant är att betrakta måste tydligen vara beroende bl. a. av föreställningssättet hos gemene man i den ort där slakten sker. Det straffbara djurplägeriets område vidgas utan lagändring, i den mån känslan av att djuret bör vara fredat för allt onödigt lidande blir mera utbredd och fördjupad. Att den allmänna uppfattningen alltjämt gynnsamt

påverkas i sådan riktning, genom djurskyddsföreningarnas i mycket berömvärda strävanden och genom annan upplysningsverksamhet, bestyrkes av utredningen. Vid dessa förhållanden måste man ställa sig betänksam mot ett sådant ingripande i den naturliga utvecklingen som en strafflagstiftning vid sidan av djurplågeriparagrafen innebär.

På grund härav och på ytterligare anförda skäl avstyrkte denne ledamot vidtagande av lagstiftningsåtgärd i förslagets syfte.

Utskottet anförde:

Utskottet har icke känt sig övertygat därom, att för djuren plågsamma slaktsätt alltså tillämpas i sådan omfattning, att för deras avskaffande en lagstiftning av föreslagen art är nödvändig. Den upplysningsverksamhet rörande lämpliga slaktmetoder, som bedrivits under en lång följd av år, har obestriddligen krönts med stor framgång, och det lärer finnas anledning antaga, att de ur djurskyddssynpunkt mindre tilltalande slaktsätt, som ännu på sina håll tillämpas, skola efter hand frivilligt uppgivas. Givetvis skulle det vara av betydelse för påskyndandet av denna utveckling, därest en väl avpassad lagstiftning å området låte sig genomföras. Emellertid möta betydande svårigheter att på ett tillfredsställande sätt i lag reglera de motsatta intressen, som här göra sig gällande, och det nu framlagda förslaget synes utskottet bära ett tydligt vittnesbörd härom.

Dispensrätten i Kungl. Maj:ts lagförslag.

Den i 4 § i Kungl. Maj:ts lagförslag upptagna dispensrätten avsåg i främsta rummet att bereda möjlighet till fortsatt användande av två slaktmetoder utan bedövning, nämligen den judiska slaktmetoden, schäktingen, samt den s. k. dansk-amerikanska svinslaktmetoden.

Schäktingen.

I fråga om schäktingen lämnade *departementschefen* först en sammanfattning av utredningen i ärendet i detta hänseende och redogjorde därvid för det yttrande, som *styrelsen för veterinärhögskolan* avgivit över ett förslag till slaktlag, innefattande ovillkorligt bedövningstvång. *Styrelsen* hade anført:

De enligt styrelsens uppfattning största betänkligheterna mot den ifrågasatta lagstiftningen mötte, då det gällde förbudande av den judiska slaktmetoden. Visserligen kunde det ej bestridas, att metoden kunde innebära en viss grymhet. Härutinnan hänvisades till av professor Sahlstedt avgivet yttrande. Å andra sidan finge dock ej förbises, att saken här komplicerades av det förhållande, att den judiska slaktmetoden för judarna hade religiös helgd. Naturligtvis borde så vitt möjligt undvikas, att, då det gällde ett trossamfund, som medgivits fri religionsutövning här i landet, genom lagstiftningen ingripa hinder i vad som för ett dylikt trossamfund utgjorde en integrerande del av dess ritus. Professor Sahlstedts utredning syntes också öppna utväg för ett tillbörligt hänsynstagande till judarnas intressen. Styrelsen ansåge sig därför bära ifrågasätta, om ej en modifikation borde göras till judarnas förmån; dock endast under förutsättning, att saken omhändertoges av de judiska församlingarna. Det kunde t. ex. till 1 § fogas ett andra stycke av innebörd, att, om av religiösa skäl en mosaik församling önskade för sina medlemmars räkning anordna slakt utan att blodets avtappning föreginges av bedövning, ansökning om tillstånd därtill skulle göras hos Konungen, som, därest ansökningen funnes bära beviljas, skulle äga föreskriva de närmare villkor, under vilka slakten finge ske, såsom angående plats för densamma, tillvägagångssättet därvid och uppsikt över slakten. Redan i själva lagen syntes bära intagas föreskrift därom, att vid sådan slakt alltid skulle omedelbart efter verk-

ställandet av det för blodets avtappning avsedda snittet företagas bedövning enligt lagens föreskrifter. De föreskrifter Konungen hade att meddela angående tillvägagångssättet vid slakten skulle alltså förnämligast komma att avse att förhindra för djuret onödigt pinsamma förberedelseåtgärder och att sörja för att snittet verkställdes på det för blodavtappingens påskyndande effektivaste sättet.

För egen del anförde *departementschefen*:

Av den nu lämnade redogörelsen framgår, att frågan om den judiska slaktmetoden såväl i vårt land som i andra länder intagit ett synnerligen framträdande rum i de meningsutbyten, som förekommit rörande lagstiftningens ställning till formerna för utövande av slakt. För de flesta torde numera såsom ett allmänt intryck kvarstå, att denna långvariga och å omse sidor med stor iver förda diskussion icke alltid hållits inom gränserna för ett objektivt och vederhäftigt bedömande. I varje fall synes det obestriddigt, att även i detta avseende den nutida tekniken medfört förändrade förhållanden. Även om det obetingat må medgivas, att schäktningen, utövad utan kontroll och i saknad av de anordningar det moderna slakthusväsendet erbjuder, kan innebära ett för den allmänna känslan stötande slaktsätt, synes det knappast antagligt, att den slakt, som enligt denna metod förekommer å våra offentliga slakthus, skulle påkalla ett ovillkorligt förbud.

Med avseende å frågans principiella sida kan jag ansluta mig till det av styrelsen för veterinärhögskolan gjorda uttalandet, vilket synts mig även innefatta en lämplig anvisning för den praktiska lösningen. Något allmänt undantag från lagens tillämpning bör alltså enligt min uppfattning icke stadfästas för den judiska slaktmetoden. På särskild prövning bör ankomma, huruvida genom betryggande kontrollföreskrifter kan förebyggas, att detta slaktsätt utövas under former, som måste antagas för djuren medföra onödigt lidande. Denna prövning lärer böra tillkomma Kungl. Maj:t. Att i själva lagen införa mer eller mindre detaljerade bestämmelser till ledning för detta avgörande synes icke lämpligt eller nödigt, då en noggrann undersökning av förhandenvarande förhållanden tydligen bör läggas till grund för varje sådan dispens. Utan särskilt stadgande i lagen torde därvid beaktande komma att ägnas de synpunkter, vilka innefattas i det av veterinärhögskolans styrelse afgivna utlåtandet. Av vad nu anförts framgår vidare, att jag såsom villkor för dispens förutsätter, att slakten enligt den judiska metoden kommer att utövas å offentligt slakthus eller å annan slakteriinrättning, som står under offentlig kontroll.

Utskottet yttrade:

Såsom allmänt är känt, har schäktningen sedan urminnes tider utövats av judarna och äger för dem religiös innebörd. Ett förbud mot detta slaktsätt skulle därför helt visst, såsom även i inkomna yttranden från ledande judiskt håll erinrats, komma att utav en avsevärd del av de mosaiska trosbekännarna inom landet uppfattas som ett upphävande av hittills åtnjutna rättigheter och som en kränkning av deras på sekelgammal tradition grundade religiösa föreställningssätt. Härmed vill utskottet givetvis icke hava sagt, att hänsynen till en folkgrupps religiösa uppfattning bör drivas så långt, att staten uraktlåter att inskrida mot en ritus, även om den innebär en kränkning av landets lagar eller för befolkningens stora flertal framstår såsom sårande för den sedliga känslan. Allenast det vill utskottet framhålla, att, innan ett inskridande sker, sådana omständigheter skola visas föreliggande, att ett dröjsmål från statens sida icke kan försvaras. Men på den utredning, som hittills i detta ärende före-

bragts, är utskottet icke berett att föreslå ovillkorligt förbud mot den judiska slaktmetoden. Det lärer för övrigt kunna tagas för givet, att judarna med hänsyn till den uppmärksamhet, som schäktingen väckt under de senare åren, skola låta sig angeläget vara att tillse, att några berättigade anmärkningar ej kunna riktas mot schäktingen vare sig beträffande förberedelserna till slakten eller själva avlivandet av djuret.

Den s. k.
dansk-ameri-
kanska svin-
slaktmetoden.

Angående den dansk-amerikanska svinslaktmetoden anförde *departementschefen*:

Den utredning, som föreligger beträffande den s. k. dansk-amerikanska svinslaktmetoden, synes knappast giva vid handen, att dess utbytande mot bedövningsslakt skulle för de slakteriinrättningar, där metoden är i bruk, kunna i och för sig medföra några mer avsevärda olägenheter av ekonomisk eller teknisk art. Däremot lärer det icke för närvarande kunna med säkerhet bedömas, huruvida ett förbud mot metodens användande skulle, såsom det gjorts gällande, kunna medföra en ogynnsam verkan med hänsyn till exporten av fläsk till England. Att härav påkallas en viss varsamhet synes obestridligt, även om det icke lärer kunna ifrågakomma att i lagen fastställa ett undantag för dessa slakteriinrättningar. Om emellertid — närmast av hänsyn till den judiska slaktmetoden — upptages en bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att meddela dispens från lagens föreskrifter, torde denna bestämmelse lämpligen kunna erhålla sådan avfattning, att möjlighet står öppen att med de kontrollföreskrifter, som prövas skäligen, medgiva fortsatt användning i nödig utsträckning av nu ifrågavarande slaktmetod.

I sitt utlåtande framhöll *utskottet*, att i de i ärendet avgivna yttrandena uttalats olika meningar beträffande frågan, huruvida den dansk-amerikanska svinslaktmetoden innebure onödigt lidande för djuren. Vidare anförde utskottet, att användningen av denna metod uppgåves bero därpå, att obligatorisk bedövning av alla slaktdjur skulle förorsaka sådana tekniska eller ekonomiska svårigheter för slakterierna, att en föreskrift därom bleve svår att tillämpa, samt att fläsket efter obedövade djur vore mera hållbart och vitare i utseendet än efter bedövade, vilka omständigheter vore av stor betydelse för exporten på England. Sedan utskottet erinrat om departementschefens nyss återgivna yttrande angående dessa hinder för den dansk-amerikanska metodens utbytande mot bedövningsslakt, förklarade utskottet, att utskottet vid angivna förhållanden icke kunde ansluta sig till införande av förbud mot denna slaktmetod.

Utskottet, som sålunda icke kunde tillstyrka införande av ovillkorligt förbud mot schäkting och slakt enligt den dansk-amerikanska metoden, yttrade i fråga om den Kungl. Maj:t i förslaget tillerkända dispensrätten, att det ej torde vara lämpligt att i Kungl. Maj:ts hand lägga avgörandet om ett visst slaktsätt borde tillåtas eller ej.

Behandlingen av frågan om slaktlag i Norge.

Till den redogörelse, som i förra årets proposition lämnades angående slaktlagsfrågans läge i *Norge*, anser utskottet sig böra foga några upplysningar beträffande den vidare behandlingen av ärendet.

Såsom i propositionen omförmäldes, var frågan föremål för övervägande vid tiden för den svenska propositionens framläggande för riksdagen den 4 februari 1927. Ett utkast till vissa allmänna regler för slakt av angivna husdjur (icke fjäderfä eller kaniner), innefattande ovillkorligt bedövningstvång

med undantag allenast för nödslakt, hade utarbetats av landbruksdepartementet och förelagts den dåvarande regeringen. Som emellertid utkastet innebar, att den judiska slaktmetoden skulle bli förbjuden, men regeringens flesta medlemmar av hänsyn till frågans religiösa sida varit emot, att förbud utfärdades mot nämnda metod, hade beslutits att endast giva stortinget ett meddelande om den av landbruksdepartementet gjorda framställningen. På hemställan av landbrukskomiteen hade därefter 1926 års storting anmodat regeringen att för nästa storting framlägga förslag till lag om slakt.

Vid den fortsatta behandlingen av ärendet fann landbruksdepartementet för att kunna i möjligaste mån rättfärdigt bedöma schäktningsspörsmålet det nödvändigt att närmare konstatera, huru schäktning, utförd å sådana platser, där de tekniska hjälpmedlen för dess utövande vore tillfredsställande, kunde sägas verka, jämförd med slakt efter föregående bedövning. På grund härav uppdrogs åt en kommitté, bestående av en veterinärdirektör såsom ordförande och tre stortingsmän att genom egen iakttagelse sätta sig in i utövandet av schäktning vid Köpenhamns slakthus för att på grundvalen härav avgiva utlåtande om sitt intryck av schäktningen som slaktsätt i allmänhet och i jämförelse med slakt efter föregående bedövning. Efter att hava övervarit schäktning och annan slakt vid Köpenhamns slakthus, avgav kommittén det begärda utlåtandet. Ordföranden och två ledamöter uttalade däri, att schäktningen »virket lite överensstemmende med vår opfatning av human behandling av slaktedyr». Kommitténs fjärde ledamot anförde däremot, att även schäktningen efter hans mening »opfyller rimelige krav til humanitet, når man bruker en helt human kastningsmåte». I det förslag till »lov om avlivning av husdyr och tamren», som departementet därefter förelade regeringen, föreskrevs ovillkorligt bedövningstvång med undantag blott för slakt av fjäderfä och kaniner samt för nödslakt. Av regeringens medlemmar anslöto sig tre statsråd till landbruksdepartementets förslag, medan statsministern och tre statsråd röstade för att i lagen måtte intagas bestämmelse om rätt för Konungen att giva dispens från stadgandet om bedövningstvång. Konungen biträdde sistnämnda ståndpunkt, och proposition i ämnet avläts till stortinget den 31 mars 1927. I utlåtande över propositionen hemställde emellertid landbrukskomiteens flertal — »for enkeltes vedkommende dog under tvil» — om uteslutande av dispensbestämmelsen ur förslaget. Två ledamöter reserverade sig för bibehållande av bestämmelsen beträffande schäktningen under villkor, att djuret på modernt sätt bedövades omedelbart efter schäktsnittets utförande och att någon av de mest humana nedläggningsmetoderna bleve brukad. Då ärendet förekom i odelstinget, hemställde statsministern, att saken icke måtte tagas under behandling av det årets odelsting. Efter en längre debatt bifölls detta förslag med 55 röster mot 48. 1928 års odelsting har, såvitt utskottet har sig bekant, hittills icke haft saken under behandling.

Enligt vad utskottet inhämtat, har de svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund i en den 1 december 1927 dagtecknad skrift hos Kungl. Maj:t anhallit om framläggande för 1928 års riksdag av proposition med förslag till lag angående slakt av husdjur, avfattat huvudsakligen i överensstämmelse

Framställningar om prop. i ämnet till 1928 års riksdag.

med andra kammarens beslut vid 1927 års riksdag. En dylik lag skulle alltså innehålla ovillkorligt förbud även mot schächtning och svinslakt enligt den dansk-amerikanska metoden. Till stöd för sin anhållan om förbud mot schächtningen anförde centralförbundet, att kravet från vissa mosaiska trosbekännares sida att äga tillgång till kött, som slaktats enligt de rituella föreskrifterna, syntes, att döma av vad som framgått av diskussionen i pressen under året, såtillvida sakna betydelse, som de omdömesgilla judarna numera icke tillmätte ifrågavarande krav någon vikt. I fråga om svinslakten yttrade centralförbundet:

Likaså hålla vi före, att de ekonomiska intressen, som ävenledes torde utgjort grunden för 4 § i det vid årets riksdag framlagda lagförslaget, nämligen hänsynen till engelsmännens förmenta motvilja mot fläsk, som härrör från svin, som slaktats med bedövning, icke heller böra tillmätas någon betydelse. Vi ha nämligen under sommaren genom direkt undersökning i England inhämtat, att de engelska importörerna av svenskt fläsk alls icke kunna bedöma eller avgöra, på vad sätt slakten utförts, att vidare endast en del av dem fästa någon vikt vid, om bedövning före slakten ägt rum eller icke, samt att slutligen en stark opinion håller på att arbeta sig fram i England, vilken fordrar bedövning av slaktdjuren.

En anhållan av samma innebörd som den nu omförmälda har jämväl framförts till Kungl. Maj:t i ett mycket stort antal petitionslistor från skilda delar av riket.

Jämväl Uddevalla djurskyddsförening har gjort en liknande framställning i ämnet.

*Den svenska
fläskexporten
till Eng-
land.*

Med hänsyn till den betydelse, som tillmätts ett förbud mot svinslakt enligt den dansk-amerikanska metoden för den svenska exporten av fläsk till England, må här lämnas följande från den officiella handelsstatistiken hämtade uppgifter angående myckenhet och värde av exporten utav saltat fläsk till Storbritannien för åren 1920—1927, av vilka uppgifterna för år 1927 äro preliminära:

År	Kilogram	Kronor
1920	991,899	3,394,525
1921	8,694,712	25,655,071
1922	6,849,416	16,386,145
1923	11,675,892	22,175,138
1924	9,672,885	16,872,943
1925	7,150,481	14,745,963
1926	13,650,378	27,825,131
1927	25,742,614	45,860,883

Utskottet. Enligt utskottets mening bör en slaktlag icke komma till stånd, så framt icke huvudregeln i en dylik lag, nämligen om skyldighet att bedöva slaktdjuren före blodavtapningen, kan — fränsett fjäderfä och kaniner samt renslakten, där särskilda förhållanden råda — göras undantagslös. I de vid årets riksdag väckta motionerna har också föreslagits införande av bedövningstvång i den utsträckning, som nu nämnts. Med den uppfattning, utskottet sålunda

har angående förutsättningen för en slaktlags införande, har utskottet i första hand att taga ställning till frågan, om förbud nu kan stadgas mot de två mest uppmärksammade och brukliga arterna av slakt utan bedövning, nämligen schäktning samt svinslakt enligt den dansk-amerikanska metoden.

Vid den förnyade prövning, som utskottet ägnat denna fråga, har utskottet icke kommit till annan uppfattning än den utskottet företrädde i fjol. Utskottet kan sålunda icke för närvarande förorda förbud vare sig mot schäktningen eller svinslakten enligt nyssnämnda metod utan anser det lämpligast att avvakta en lägligare tidpunkt för ett dylikt förbud. Till stöd härför åberopar utskottet de skäl, som av utskottet anfördes vid 1927 års riksdag och som återgivits här ovan. Vidkommande svinslakten enligt den dansk-amerikanska metoden vill utskottet särskilt erinra om att på sätt i fjol framhölls meningarna äro delade beträffande frågan, huruvida denna metod innebär onödigt lidande för djuren. Härjämte får utskottet ytterligare framhålla, att, enligt vad som upplysts i utskottet, importören av den största delen av det från Sverige till England utförda fläsket förklarar sig icke vilja taga befattning med fläsk, som härrör av djur, vilka slaktats efter föregående bedövning, samt att enahanda ovillighet att emottaga fläsk av nu berörda slag jämväl torde förefinnas hos övriga större engelska fläskimportörer. Ett förbud mot den dansk-amerikanska metoden skulle följaktligen innebära en allvarlig rubbning av avsättningsmöjligheterna för svenskt fläsk och därigenom tillfoga exporten av denna vara ett starkt avbräck. Betydelsen härav framgår vid en jämförelse med de ovan lämnade uppgifterna angående exporten av fläsk till Storbritannien. Dessa uppgifter visa, att exporten synnerligast under de två senaste åren varit av betydande omfattning. År 1926 exporterades 13.6 miljoner kilogram med ett värde av 27.8 miljoner kronor och år 1927 25.7 miljoner kilogram med ett värde av 45.8 miljoner kronor. De förluster, som ett stadgande om bedövningstvång vid svinslakten synes kunna medföra, skulle sålunda drabba en nationalekonomiskt sett betydelsefull näringsgren, en omständighet, som enligt utskottets mening icke kan fränkännas särskild vikt vid bedömandet av förevarande spörsmål.

Då utskottet intager nu angivna ståndpunkt till frågan om meddelande av förbud mot schäktning och slakt enligt den dansk-amerikanska metoden, anser utskottet sig emellertid böra framhålla, att förändrade förhållanden givetvis kunna, måhända inom jämförelsevis kort tid, föranleda ett annat bedömande. Utskottet syftar i främsta rummet på möjligheten av sådana tekniska framsteg beträffande bedövningsmetoderna eller andra anordningar vid slakten, att motståndet mot djurens bedövande ej skall framträda med sådan styrka som nu. Uteslutet är väl ej heller, att det mindre stränga åskådningssätt hos judarna, vartill tecken icke saknats, så småningom mera allmänt skall göra sig gällande. Och även i England kan en förändring inträda i den nu rådande uppfattningen angående fläsk, som härrör av djur, vilka slaktats i bedövat tillstånd. Att märka är ock, att frågan om införande i Sverige av förbud mot schäktning eller slakt enligt den dansk-amerikanska metoden gi-

vetvis skulle komma i ett annat läge, därest i utländsk lagstiftning dylikt förbud mera allmänt bleve infört.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1928.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman, Larson* i Lerdala, *Borell, Schlyter, John O. Karlsson, Julin* och *Bissmark*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam, Leo, Nilsson* i Antnäs, *Karlsson* i Vätö, *Sjögren, Olsson* i Rimforsa och *Persson* i Trängen.

Reservationer:

1) av herrar *Larson* i Lerdala, *Karlsson* i Vätö och *Olsson* i Rimforsa, vilka anför:

Då det enligt vårt förmenande är uppenbart, att en del av de slaktmetoder, som för närvarande användas i vårt land, är av beskaffenhet att tillfoga djuren onödigt lidande, anse vi, att en slaktlag bör komma till stånd.

Som av utskottets betänkande framgår, har utskottet i sin motivering för avslag å de föreliggande motionerna med förslag till slaktlag, innefattande ovillkorligt bedövningstväng, framhållit, att ett bifall till desamma skulle hava menlig inverkan å den svenska fläskexporten till England. Å andra sidan har de svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund, vilken sammanslutning genom sakkunnigt ombud i England undersökt detta förhållande, anført bland annat följande:

Vi hålla före, att de ekonomiska intressen, som ävenledes torde utgjort grunden för § 4 i det vid årets riksdag framlagda lagförslaget, nämligen hänsynen till engelsmännens förmenta motvilja mot fläsk, som härrör från svin, som slaktats med bedövning, icke heller böra tillmätas någon betydelse. Vi ha nämligen under sommaren genom direkt undersökning i England inhämtat, att de engelska importörerna av svenskt fläsk alls icke kunna bedöma eller avgöra, på vad sätt slakten utförts, att vidare endast en del av dem fästa någon vikt

vid, om bedövning före slakten ägt rum eller icke, samt att slutligen en stark opinion håller på att arbeta sig fram i England, vilken fordrar bedövning av slaktdjuren.

Undertecknade kunna icke ansluta sig till utskottets åsikt. Enligt vår mening bör en slaktlag införas av det innehåll, som andra kammaren beslöt i fjol. Vi anse alltså, att Kungl. Maj:ts förslag till slaktlag bör antagas med den ändring, att 4 § uteslutes ur förslaget samt att de formella jämkningar, som härav bliva nödvändiga, vidtagas. Tiden för lagens ikraftträdande torde nu böra sättas till den 1 januari 1929. Den ståndpunkt, vi intaga, sammanfaller med yrkandena i motionerna inom andra kammaren nr 118 av herr *Hansson* i Trollhättan *m. fl.* och nr 293 av herr *Bodén* samt skiljer sig från yrkandena i motionerna inom första kammaren nr 36 av herr *Holmgren m. fl.* och inom andra kammaren nr 195 av herr *Bergström* i Bäckland allenast därutinnan, att 1 § i Kungl. Maj:ts förslag bibehållits oförändrad.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner, måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

angående slakt av husdjur.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid slakt av husdjur skall omedelbart före blodets avtappande djuret bedövas. Utan föregående bedövning må dock fjäderfä och kaniner avlivas däri- genom att huvudet hastigt skiljes från kroppen.

2 §.

Ej må vid slakt någon, som icke fyllt aderton år, verkställa bedövning, ej heller avtappa blodet eller eljest avliva djuret, med mindre det sker under uppsikt av någon äldre; och åligger denne tillse att de med avseende å slakten gällande föreskrifter bliva iakttagna.

3 §.

Bör till följd av sjukdom eller olycksfall djur utan uppskov nedslaktas, må slakten äga rum utan iakttagande av vad i 1 eller 2 § sägs.

4 §.

Verkställes slakt för annans räkning, åligger den, för vars räkning slakten utföres, eller, där han ej är tillstädes, den, som därvid företräder honom, tillse att de med avseende å slakten gällande föreskrifter bliva iakttagna. Är skälig anledning antaga att sådan tillsyn icke erfordras, äger vad nu sagts dock ej tillämpning.

5 §.

Överträdelse av bestämmelse i denna lag straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor, där ej å förseelsen följer straff enligt allmänna strafflagen.

6 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelse, som i 5 § sägs.

7 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1929, dock skall, såvitt angår slakt av ren, lagen tillämpas först från den dag Konungen bestämmer.

2) av herr *Bismark* beträffande motiveringen.
